

## טעמים לשמיטת כספים:

ושמיטת כספים... ללמד נפשנו במדות מעולות: מדת הנדיבות ועין טובה, ולקבוע בלבנו הבטחון הגדול בשם ברוך הוא, ואז תכשר נפשנו לקבל טוב מאת אדון הכל כולל בברכה והרחמים.

וגם נמצא מזה גדר חזק ומחיצה של ברזל, להתרחק מאד מן הגזל ומן החמדה בכל אשר לרענו, כי נשא קל וחומר בנפשנו לאמר: אפילו הלויתיו ממוני והגיע שנת השמיטה, אמרה תורה להשמיט ביד המלוה - שלא לגזול ושלא לחמוס משלו, לא כל שכן שראוי לי להתרחק עד הקצה האחרון!?

(ספר החינוך, תעז)

...ומצוה זו גרמה לישראל שלא נשתקעו יותר מדאי בעסק משא ומתן ולהרבות בסחורה כאניות סוחר, ולבלות בו זמן יום ולילה, כהגויים אשר על פני האדמה, ולא כל המרבה בסחורה מחכים, כי לזו צריך הלוואת איש באחיו ולהיות נושה איש ברעהו מזמן לזמן, וזה אי אפשר בהחזיק מצוה הנ"ל, כי בהגיע תור השמיטה - ישמט הנושה ויצא נקי מכל חובו. ואם כן, היה חובה עלינו להחזיק במדת ההסתפקות, כראוי ונאות לעובד השלם, מבלי לשים כל חוש וחיילו וראשית אונו בהבל המדומה, ותחבולות לאסוף עושר, שלא כמשפט התורה, כי אם להיות מתמימי דרך ההולכים בתורת ה'. יבטח באלקי יעקב, הוא הנותן לחם לכל בשר, ובתורתו יהגה יומם ולילה, עושר וכבוד אתה. וכאשר היו אבותינו, לא פנו אל הון, רועי צאן מגז כבשים יתחממו, ומחלב עתודים ישתו. וברכת ה' היא תעשיר, ברצונו נותן וברצונו נוטל, ושוא כל תחבולות בני אדם...  
(תומים, חו"מ סז)

## הנעלבין ואינן עולבים, שומעין חרפתן ואין משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר "ואהביו כצאת השמש בגבורתו":

לפי הדומה, אין במשמע שאם בא ישראל אחד והתחיל והרשיע לצער חברו בדבריו הרעים, שלא יענהו השומע, שאי אפשר להיות האדם כאבן שאין לה הופכים; ועוד, שיהיה בשתיקתו כמודה על החרופין. ובאמת, לא תצוה התורה להיות האדם כאבן, שותק למחרפיו כמו למברכיו, אבל תצוה אותנו שנתרחק מן המדה הזאת ושלא נתחיל להתקוטט ולחרף בני אדם, ובכן יינצל אדם מכל זה, כי מי שאינו בעל-קטטה - לא יחרפוהו בני אדם, זולתי השוטים הגמורים, ואין לתת לב על השוטים.

ואם אולי יכריחנו מחרף מבני-אדם להשיב על דבריו, ראוי לחכם ששייב לו דרך סלסול ונעימות ולא יכעס הרבה "כי כעס בחיק כסילים ינוח", וינצל עצמו אל השומעים מחרופיו וישליך המשא על המחרף, זהו דרך הטובים שבבני אדם...

ואולם, יש כת מבני-אדם, שעולה חסידותם כל-כך שלא ירצו להכניס עצמם בהוראה זו להשיב חורפיהם דבר, פן יגבר עליהם הכעס ויתפשטו בענין זה יותר מדי, ועליהם אמרו זכרונם לברכה: הנעלבין ואינם עולבין, שומעין חרפתם ואינם משיבין - עליהם הכתוב אומר "ואהביו כצאת השמש בגבורתו".  
(ספר החינוך, שלח)